

Samráðsgátt stjórnvalda
Dómsmálaráðuneyti
Skrifstofa löggæslumála

17. ágúst 2026

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um fjárfestingar ríkisins (S-119/2026).

Stjórn Samtaka sveitarfélaga og atvinnuþróunar á Norðurlandi eystra (SSNE) fagnar þeirri viðleitni sem birtist í frumvarpi til laga um fjárfestingar ríkisins að styrkja umgjörð, fagmennsku, gagnsæi og langtímahugsun við undirbúning, mat og forgangsöröðun fjárfestinga ríkisins. Stjórn SSNE telur mikilvægt að ákvarðanir um opinberar fjárfestingar byggji á skýrum markmiðum, vönduðum greiningum og heildarsýn um þróun samfélagsins til lengri tíma.

Sérstaklega er jákvætt að frumvarpið leggi áherslu á langtímastefnumörkun, stigskipta málsmeðferð og aukið faglegt aðhald við undirbúning stærri fjárfestinga. Slík nálgun getur stuðlað að betri nýtingu opinberra fjármuna og aukið fyrirsjáanleika við uppbyggingu mikilvægra innviða um land allt.

Jafnframt telur stjórn SSNE mikilvægt að tryggt verði að hið nýja fyrirkomulag styðji með markvissum hætti við markmið stjórnvalda um jafnvægi í byggðaðróun, fjölgun tækifæra á landsbyggðinni og jafnt aðgengi landsmanna að innviðum og opinberri þjónustu.

Byggðasjónarmið þurfa að vera sýnileg í lögunum

Þrátt fyrir að frumvarpið leggi áherslu á samfélagslegan ávinning, hagkvæmni og langtímasýn skortir að mati stjórnar SSNE skýra umfjöllun um byggðaleg áhrif og svæðisbundna þróun.

Fjárfestingar ríkisins hafa veruleg áhrif á búsetuskilyrði, atvinnuþróun, aðgengi að þjónustu og samkeppnishæfni einstakra landshluta. Því telur stjórn SSNE mikilvægt að sérstaklega verði kveðið á um að við mat og forgangsöröðun fjárfestinga sé tekið tillit til:

- byggðalegra áhrifa,
- jafnræðis milli landshluta,
- aðgengis íbúa að þjónustu,
- samfélagslegs öryggis,
- atvinnu- og verðmætasköpunar á landsvísu.

Stjórnin leggur til að byggðaleg áhrif verði skilgreindur matsþáttur við undirbúning og forgangsöröðun stærri fjárfestinga ríkisins.

Tengsl við byggðaaætlun og sóknaráætlanir landshluta

Frumvarpið gerir ráð fyrir 30 ára langtímastefnumörkun og uppbyggingaráætlunum einstakra málaflokka til lengri tíma. Stjórn SSNE telur að slíkt skipulag geti orðið öflugt tæki til framtíðarsýnar í opinberri fjárfestingu.

Hins vegar bendir stjórnin á að hvergi er vísað til byggðaaætlunar ríkisins eða sóknaráætlana landshlutanna sem þegar fela í sér viðtæka stefnumótun um þróun samfélaga og atvinnulífs á landsvísi. Að mati stjórnar SSNE er mikilvægt að tryggja skýr tengsl á milli langtímastefnumótunar fjárfestinga ríkisins, byggðaaætlunar, sóknaráætlana landshluta, annarrar stefnumótunar stjórnvalda um byggða- og atvinnuþróun.

Með því yrði stuðlað að betri samhæfingu opinberra fjárfestinga og stefnumarkandi markmiða stjórnvalda um þróun landsins í heild.

Aðkoma sveitarfélaga og landshlutasamtaka

Stjórn SSNE telur að sveitarfélög og landshlutasamtök gegni lykilhlutverki við að greina þarfir samfélaga, atvinnulífs og innviða á viðkomandi svæðum. Í frumvarpinu er ekki kveðið á um sérstaka aðkomu sveitarfélaga eða landshlutasamtaka við gerð langtímastefnumörkunar eða uppbyggingaráætlana.

Stjórnin leggur því til að tryggt verði formlegt samráð við sveitarfélög og landshlutasamtök við mótun langtímastefnu og uppbyggingaráætlana, svæðisbundin þekking verði nýtt markvisst við greiningu fjárfestingarþarfa, tryggður verði farvegur fyrir aðkomu landsvæða að forgangsroðun verkefna.

Skilgreining samfélagslegs ávinnings

Stjórn SSNE tekur undir markmið frumvarpsins um að fjárfestingum sé forgangsraðað út frá samfélagslegum ávinningi. Þó telur stjórnin mikilvægt að nánar verði skilgreint hvað felist í slíku mati. Ef eingöngu verður horft til fjölda notenda eða skammtíma fjárhagslegra áhrifa getur skapast hætt á að fjárfestingar á fjölmennari svæðum njóti kerfisbundins forskots.

Stjórnin telur mikilvægt að samfélagslegur ávinningur taki einnig til:

- byggðafestu,
- þjónustuöryggis,
- samfélagslegrar seiglu,
- jafnræðis íbúa óháð búsetu,
- verðmætasköpunar og atvinnuþróunar í landinu öllu.

Svæðisbundin dreifing fjárfestinga

Stjórn SSNE telur æskilegt að í tengslum við framkvæmd laganna verði þróað verklag sem gerir stjórnvöldum og almenningi kleift að fylgjast með svæðisbundinni dreifingu fjárfestinga ríkisins.

Slíkt gagnsæi myndi styrkja upplýsingagrunn ákvarðanatöku, auðvelda mat á því hvernig opinberar fjárfestingar dreifast milli landshluta, styðja við markmið um jafnvæga þróun byggðar og atvinnulífs.

Lokaorð

Stjórn SSNE styður meginstefnu frumvarpsins um aukna fagmennsku, langtímahugsun og markvissari forgangsroðun fjárfestinga ríkisins. Jafnframt telur stjórnin mikilvægt að við frekari vinnslu frumvarpsins verði betur tryggt að byggðaleg og svæðisbundin sjónarmið verði órjúfanlegur hluti af stefnumótun, mati og forgangsroðun fjárfestinga ríkisins.

Fjárfestingar ríkisins eru eitt öflugasta verkfæri stjórnvalda til að styðja við þróun samfélags, atvinnulífs og innviða. Því er mikilvægt að hið nýja kerfi stuðli ekki einungis að hagkvæmri ráðstöfun fjármuna heldur einnig að sjálfbærri og jafnvægri þróun allra landshluta landsins.

Fyrir hönd SSNE,

A handwritten signature in blue ink that reads "Albertína Fr. Elíasdóttir".

Albertína Friðbjörg Elíasdóttir, framkvæmdastjóri